

ఎరిడమూవులు

మంథా వెంకటరమణారావు

ఏదో ఉద్యోగం చెంది, దేనికోసమో బాధపడి, ఏవో నిజాలు గ్రహించి, అవన్నీ రచనలద్వారా అందజేసి, ప్రపంచానికి ఉపయోగపడుతున్నాం అనుకుంటారు రచయితలు. ఎవడిక్కావాలి ఈ కాగితాలకట్టలు? ఎవడు చదువుతాడు?-అని ఆలోచించరు, పాపం!

పెద్ద ఎలుకలు పైకి గెంతేయి, తాతా! ఆ పుస్తకాలు కొరికేసివుంటాయని అమ్మ అంది."

ముసలాయన ముఖం ఆందోళన వ్యక్తపరిచింది.

"రేపు నువ్వు, అమ్మా వాటిని బయటికి తియ్యండి చూదాం. నాకోపిక లేదు. నువ్వు పెద్దవాడివై పెద్ద చదువు చదివేక, వాటి విలువ నీకు తెలుస్తుందిరా గోపీ... తాతే రాసేడా ఈ పుస్తకాలు? అని ఆశ్చర్యపోతావు."

"చీపురు పట్టుక వాటిని వెంటబెట్టేనులే. అవి మరి రావు!" అన్నాడు గోపీ ధీమాగా.

లక్ష్మి, తాతమీదా, అన్నమీదా నీళ్లు చిమ్మి, పొరపాటున జరిగినట్టు బుద్ధిగా ముఖం పెట్టి మళ్ళి చెట్లకు నీళ్లు పడుతూంది.

"పన్నీరుజల్లురా! దీన్నెవడు పెళ్లి చేసుకుంటాడోకాని వాడు అదృష్టవంతుడు" అన్నాడు ముసలాయన నవ్వుతూ.

"ఏ పుస్తకం కావాలో చెప్పేవ్ కావ్!"

"ఆ పుస్తకం తే!"

గోపీకి అర్థమైంది, ఏ పుస్తకమో!

000

"అతను పడ్డ బాధ నేను చూడలేకపోయాను. 'ఆక్సిజన్ మాస్కు' పెట్టిక కాస్త తెరిసి ఇచ్చింది" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

"బాధపడకుండా చావడం ఒక పుణ్యవిశేషం. కొందరు అలా మాట్లాడుతూనే ప్రాణం వదిలీస్తారు."

వర్షం తగ్గింది. మంట ఎత్తుగా లేచింది.

శవానికి నిప్పు పెట్టేటప్పటికి రాత్రి ఎనిమిదైంది. ఏర్పాట్లు చెయ్యడమే బ్రహ్మాండమైంది. తీరా అంటుకున్నాక చిన్న చినుకు పట్టుకుంది. నగం కాలేక, చినుకులు పెద్దవయ్యాయి.

కృష్ణమూర్తి అన్నాడు: "రేపు సమావేశానికి టాన్ హాల్ ఏర్పాటు చెయ్యి."

"సరే. కాని ఆట్టేమంది వస్తారని తోచదు."

"అందరం ఒకచోట కలిసి అతని ఆత్మకి శాంతిని కొరడం మన కనీసధర్మం" అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

000

ఎండ చల్లపడ్డది. ఎంతో శ్రమతో మోసుకొచ్చి 'లాన్'లో కుర్చీలు వేసేడు గోపీ. చెల్లెలు లక్ష్మి రబ్బరుగొట్టంతో చెట్లకు నీళ్లు పడుతూంది.

"తాతా! కుర్చీలు వేసేను" అన్నాడు గోపీ.

"వాళ్లొస్తున్నారేమో చూడు బాబూ!"

గోపీ ఇటూ అటూ చూసి, "ఇంకా రాలేదు తాతా!" అన్నాడు.

ముసలాయనొచ్చి వాలుకుర్చీలో కూచున్నాడు. పొడుగాటి గడ్డం, మీసాలు, జుత్తు భుజాలమీదకి వ్రేలాడుతూంది. పొట్టిగా వున్నాడు. ముఖం

ముడుతలు వడింది. ముఖాన చారెడు కుంకుమబొట్టు.

"మీ నాన్న ఏంజేస్తున్నాడ్రా?" ముసలాయన అడిగేడు.

"కాఫీ తాగుతున్నారు, ఏం కావాలి?" ఇంట్లో నుండి స్త్రీ కంఠం వ్రశ్చించింది. ఆ వ్రశ్చలో మృదుత్వమూ లేదు; బింకమూ లేదు.

"వేళ అయింది కదా అని. అంతే."

లోనుండి జవాబు రాలేదు.

"తాతా! ఏం పుస్తకం తెమ్మంటావివాళ?"

తాతగారు ఆలోచించేరు. "ఇవాళెవరో

ఆధునికుడొస్తాట్ట!" 'ఆధునికుడు' అన్నప్పుడు అతడి పెదవులు చిరునవ్వు చిందేయి.

"అన్ని పుస్తకాలెలా రాసేవ్ తాతా నువ్వు? పాఠం ఒక పేజీ రాసేసరికే నాకోరోజు పడుతుంది!"

ముసలాయన ఫకాల్ప నవ్వేడు. దగ్గుతెర ముంచుకొచ్చింది.

"మంచినీళ్లు తెచ్చేదా?"

వద్దన్నట్టు తల ఊచేడు ముసలాయన. దగ్గు తగ్గింది.

"నిన్న కావిడిపెట్టే మూత తీసేసరికి రెండు

ప్రసాదరావు దగ్గరికొచ్చి అన్నాడు: "ఇంక బాధలేదు. వర్షం ఎత్తిపెట్టినట్లే."

పెద్దకొడుకు వెంకట్రావు దూరంగా కూచున్నాడు ముఖం వరోక్షంగా పెట్టి-నిప్పు అంటించిన క ఇటు చూడకూడదు కనక. శవం కాలిపోయేక అందరూ లారీలో పోవాలి. ఐదుమైళ్ల దూరం వుంది ఇల్లు.

కృష్ణమూర్తి విచారంగా అన్నాడు, చీకట్లోకి చూస్తూ- "ఏవిటి మన బతుకులు! ముఖ్యంగా ఈ రచయితలు ఏదో ఉద్యోగం పొందటం-దేనికనో బాధవడటం-జీవితాన్ని తరిచి ఏవో నిజాల్ని గ్రహించి అవన్నీ తన రచనలలో పెట్టి జీవితమంతా ఈ ప్రపంచానికి ఏదోవిధంగా ఉపయోగపడుతున్నాం అనుకోవడం-ఓసారి చదివి మన్నాటికి మరిచిపోతుంది ప్రజ. ఎవడో ఉద్దండుడనిపిస్తే అతనిమీద ఓ వ్యాసం. దానితో అతడి చరిత్ర ముగుస్తుంది."

"కట్టిపెట్టవోయ్ నీ వేదాంతం!" అన్నాడు ప్ర సాదరావు.

000

"తాత! వాళ్లు వస్తున్నారు" గోపీ పరుగెత్తుకవచ్చి చెప్పేడు.

ముసలాయన సర్దుకున్నాడు.

కృష్ణమూర్తి, అప్పారావు, ప్రసాదరావు వచ్చేరు. వారితో ఉన్నాడొక యువకుడు. అతనికి పాతికేళ్లుంటాయి. కళ్ళి లాల్చీ, షరాయి, రేగినజుత్తు. లంఖణాలు చేసినవాడిలా లోనికిపోయిన బుగ్గలు. చురుకైన కళ్లు. చూడగానే రచయిత ఇతను అని తెలుస్తుంది.

కృష్ణమూర్తి కవి. అప్పారావుకు సారస్వతం అంటే అభిలాష వుంది. ప్రసాదరావు నటుడు. వీరు ముగ్గురూ మధ్యవయస్కులు. రోజూ ఇక్కడ కలుస్తారు.

వెంకట్రావు లోనుండి వచ్చేడు.

"వచ్చినేరూ? ఇవాళ ఆలస్యం చేసేరు. ఓహో! సుబ్బారావుగార్ని కూడా లాక్కొచ్చేరే!" అన్నాడు వెంకట్రావు.

"ఈయన్ని తీసుకొస్తానని బాబుగారితో నిన్న చెప్పేను. బాబుగారికి పరిచయం చేదామని"-ముసలాయన్ను ఉద్దేశించి -"బాబుగారూ! ఈయనే, నేను మీకు చెప్పిన సుబ్బారావుగారు. ఇప్పుడు బాగా ప్రచారంలో వున్న రచయిత. ముందుకు రావాల్సిన యువకుడు" అన్నాడు.

"నమస్కారమండీ! తమవంటి వారి పరిచయం అవడం నా ఆదృష్టం!" అన్నాడు సుబ్బారావు.

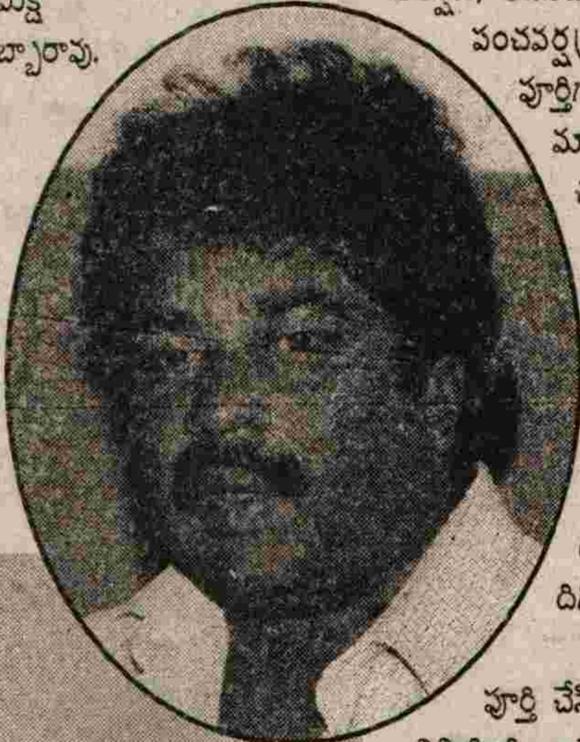
"నూరేళ్లు హాయిగా బతుకు నాయనా!

ఈ కథను ఆంధ్రప్రదేశ్ పచ్చిత్రవాచకపత్రిక 7.3.1962 సంచికలో ప్రచురించాము

కూచోండి. నిల్చుండిపోయారే?" అన్నాడు ముసలాయన. కూర్చున్నారు.

"తమరి రచనలు చదివే భాగ్యం నాకు కలగలేదు. ఆ వుస్తకాలిప్పుడు దొరకడం లేదు. ఐదేళ్ల క్రితం అనుకుంటాను, ఒక పత్రికలో మీ వుస్తకం ఒకదానిమీద సమీక్ష చూసేను" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ముసలాయన అందుకున్నాడు. "నాకు ఓపిక సన్నగిల్లింది. ఇవాళో రేపో అన్నట్టుంది నా బతుకు. అన్నీ మూలపారేశాను. అవి మళ్ళీ అచ్చుకివ్వాలని కూడా నాకు కోరిక

కొత్త హీరోయిన్ కావాలి!

హీరోయిన్ల వేటలో చెయ్యి తిరిగిన దర్శకుడు ఇ.వి.వి. సుత్యనారాయణ. ఆయన ప్రతిచిత్రంలోనూ కొత్త హీరోయిన్ వుండాలని కోరుకుంటారు. తెలుగు పరిశ్రమకు ఆమె, రంభ, రవళి, ఉషా, స్నేహ, రచన, సూర్యక తదితరనాయికలను ఆయనే పరిచయం చేశారు. పరిచయం చేశాక, ఆమె కెరీర్ను ఒక పాజిషన్కు తెచ్చాక మరో హీరోయిన్ కోసం వెతుకుతారు ఇ.వి.వి. "హీరో ఎవరైనా ఉనం చూస్తారు. హీరోయినే కదా ఆడియన్సును ఆకర్షించేడి! అందుకని జనాకర్షణ కోసం కొత్తకొత్త హీరోయిన్లుండాలని నా అభిమతం. తెలుగులో హీరోయిన్గా నటించేందుకు ఎక్కువగా అమ్మాయిలు ముందుకు రావటం లేదు కానీ, ఇదే ముంబయిలోనైతేనా, మాటంటే వందమంది అమ్మాయిలు క్యూలో నిలబడతారు" అంటున్నారు ఇ.వి.వి. కానీ ముంబయికి సోకుండా ఈస్ట్ గోదావరిజిల్లాపై దృష్టి సారీస్తే అక్కడింకో జయప్రద దొరికితీరుతుందని కొందరంటున్నారు మరి ఇ.వి.వి. ఏమంటారో?

లేదు. వాటి నిలువ వాటికుంది. ఇప్పుడంతా వాస్తవికసాహిత్యమనీ, పిల్లల సాహిత్యమనీ, డిటెక్టివ్ ఫాహిత్యమనీ, గ్రామస్థుల సాహిత్యమనీ, కాలేజీ యువతీయువకుల సాహిత్యమనీ ఏవేవో రకరకాలు ప్రచారంలో వున్నాయి. కలం పట్టగలిగిన ప్రతివాడూ రచయితే. నాలుగు కాగితాలున్న ప్రతిదీ పత్రికే. మనుష్యులకు తమంతట తాము ఆలోచించే శక్తి, ఓపిగ్గా చదివేశక్తి చచ్చిపోతున్నాయి. చవకబారు ఆకర్షణ, ఆనందం, ఉద్రేకం కావాలి. మన ఈ పంచవర్షప్రణాళికలు మనుష్యులను పూర్తిగా వాస్తవికవాదులుగా మార్చేస్తున్నాయి. కవిత చచ్చిపోతూవుంది. దాన్ని చూసే నాడుడు లేడు. మనుష్యులలోని రసజ్ఞత, గంభీర, ఉన్నత, భావవైశాల్యం తగ్గుముఖం పట్టాయి. అమెరికా స్థితి చూడండి. భౌతికంగా ఉన్నతస్థితికొచ్చినా నైతికంగా దిగజారిపోతూంది."

లక్ష్మీ చెట్లకు నీళ్లు పొయ్యడం పూర్తి చేసి, తాత దగ్గరికొచ్చి తల నిమిరింది. ఆస్పాయంగా దగ్గరకు తీసుకుని, ఒళ్లో కూచోబెట్టుకున్నాడు ముసలాయన.

"తమరు మరోలా అనుకోకపోతే ఒకమాట చెప్తాను. మార్పు అన్నది ప్రతి రంగంలోనూ వుంది. తమరు సారస్వతపు విలువలు తగ్గిపోతున్నాయన్నారు. సారస్వతం ప్రయోజనం ప్రజలకు ఉపయోగపడడం. ఈ నాటి ప్రజల దృక్పథంలో వచ్చిన మార్పువల్లనే సాహిత్యంలో కూడా మార్పు వచ్చింది. భారత, భాగవతాలూ గత్రా ఎంతమంది చదువుతున్నారు?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

వాదప్రతివాదాలు జోరుగా సాగుతున్నాయి. చల్లగా గాలి వీస్తూంది. ఇవాళ వున్నమి చంద్రుడప్పుడే ఉదయించాడు. కొంగలు బారులుకట్టి పోతున్నాయి. వాటి రెక్కల కదలిక సడి చెవులకు హాయిగా వుంది.

తాతగారి ఒళ్లోంచి లేచింది లక్ష్మీ. గెంతి, గోపీ చెయ్యి పట్టుకులాగి కొంగల్ని వీలుస్తూ అంది: "కొంకొంగోళ్లు... నీ చేతివేళ్లు... నా చేతిరాళ్లు ..."

"ఒక ప్రఖ్యాత ఆంగ్లవారపత్రిక ఇతని కథను తర్జుమా చేసి, ఈ వారం ప్రకటించింది" అప్పారావు అన్నాడు.

"మరిచిది నాయనా, మరిచిది. రాయి, రాయి. కానీ, నాకీనాటి రచయితలలో నమ్మకం

ఎస్.

నేనిప్పటికీ యావనవతినే!

అంటూంది మేడమ్ రేఖ. వయస్సు మీద పడుతున్న కొద్దీ రేఖకు సొందర్యం పెరిగిపోతూండేమో అనిపిస్తుంది జనానికి. కొందరు గతజన్మలో పాగవాటునేమైనా అన్యుత సేవనం చేసి వచ్చిందేమో అని కూడా అనుకుంటున్నారు. అందుకే 'ఖిలాడీయోం కా ఖిలాడీ' చిత్రంలో అక్షయ్ కుమార్ తో ఓ పాట సీనులో నటించింది రేఖ. ఇక 'బులందీ' చిత్రంలో కూడా అనిల్ కపూర్ తో ఓ పాటలో నటించింది. ఇక 'జుబైదా'లో మనోజ్ బాజ్ పాయి సరసన అతని భార్యగా చేసింది. 'లజ్జా'లో కూడా అందరికంటే ముందుందిట నటనాపటిమలో. మరందుకే రేఖ "నేనిప్పటికీ యావనవతినే!" అనుకోవటంలో ఏ మాత్రం అతిశయోక్తి లేదు.

ఎస్.

అనుమతిస్తే, ఆ వుస్తకం తీసుకువెళ్లి వూర్తిగా చదివి, వారం రోజులలో మీకు తెచ్చి అప్పగిస్తాను" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ముసలాయన సంతోషం వట్టలేక అన్నాడు: "తప్పకుండా తీసుకువెళ్లండి. నేను చచ్చిపోయానా, నా యీ రచన చావదు. అది ఎప్పటికీ నిలిచేవుంటుంది. మా గోపీ పెద్దవాడై దాన్ని అచ్చు వేయిస్తాడు"-ముసలాయన నవ్వేడు.

"అప్పటికీ మనుష్యులలోనూ మార్పొస్తుంది లెండి."

ముసలాయన ఇక ఉండబట్టలేక-"నే తెస్తానుండండి వుస్తకం. ఈ కుర్రకుంక ఏమైపోయేడో!" అంటూ లేచేడు.

"కూచుందురూ... అతనితో మాట్లాడుతూ వుండండి" అంటూ, వినకుండా ముసలాయన లోనికి వెళ్లాడు, మెల్లిగా అడుగులు వేసుకుంటూ.

ఇంక ఎంతకాలం బతకడనిపించింది కృష్ణమూర్తికి, ఆ రాత్రి అతన్ని చూడగా.

లోన చాలా గొడవ జరుగుతూంది. గోపీ ఒక మూల కూచోని ఏడుస్తున్నాడు. కాలిబొటనవేలుకు కట్టుకట్టివుంది.

వెంకట్రావు అంటున్నాడు: "ఉస్! మెల్లిగా మాటాడు-అందరూ వింటారు!"

ఆమె అందుకుంది. "నింటే విననీండి, ఏం, నాకేం భయమా? వాడికి

పురమాయించడమెందుకూ ఈ వనులన్నీ? ఒకనాడా, రెణ్ణాళ్లా? నిత్యమూ ఇదే సాద! కావిడిపెట్టె కప్పు కాస్తా పడి వేలు తెగింది.

ఒక్కగానొక్క మగనలుసు. నా బాబు ప్రాణం ఎంతగా కటకటలాడిపోయింది! ఇంతకూ ఏం కొంప మునిగిందని అంతోటి గ్రంథాన్ని తెమ్మన్నారు? మా తాతలనాడు నేతులు తాగేం, మా మాతులు వాసన చూడండి అని. ఎవడికండీ కావాలి ఈ కాయితాల కట్టలు? ఎవడు చదువుతాడు? మీకు వని లేకపోతే సరా? మీరే అంటారు, నాటి కాలం అయిపోయిందని. అయినా ముసలాయన్ని తృప్తి పరచడానికీ నాటకం ఎంతకాలం ఆడతారు? రేపే ఇవన్నీ తీసి పొయ్యిలో వడేస్తాను! నా కొడుకుకన్న నాకివేం ఎక్కువ కావు!"

"మెల్లిగా మాటాడు. అతనికి వినిపిస్తుంది. చూడు, లలితా, బతికినంతకాలం అతను బతకడు. ఒకప్పుడు దేశమంతా అతని పేరు మారుమోగిపోయింది. ఈ నాడతని రచనల స్థితి ఇలావుంది. వాటికింకా విలువ వుందని అతను తృప్తిపడుతున్నప్పుడు మనం ఎందుకు కాదనాలి? ఊరుకో! బావుండదు!"

వెంకట్రావు బయటకు వచ్చేందుకు వెనుదిరిగి గతుక్కుమన్నాడు. ఎదురుగా తన తండ్రి! భార్యభర్తలు శిలల్లా అయిపోయారు.

ముసలాయన తమాయించుకుని గద్గదకంఠంతో అన్నాడు: "నా గురించి ఆందోళన పడకండి బాబూ! మీ బతుకులు మీరు సుఖంగా బతకండి. కుర్రకుంకను పంపడం నాదే పొరపాటు. బాబూ గోపీ! దెబ్బ తగిలిందా? ఏదీ చూడనీ! పెద్ద దెబ్బ తగిలిందిరా చిట్టితండ్రి! నాకన్నా తగిలింది కాదాదెబ్బ!" మనవణ్ణి గుండెలకు హత్తుకున్నాడు ముసలాయన.

కొన్ని నిమిషాల తర్వాత, ముసలాయన తుఫాను దెబ్బకు దెబ్బతిన్న చెట్టులా అయి, వచ్చి కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. అతడి కళ్లు ఎటో చూస్తున్నాయి. లోనికి వెళ్లినప్పుడు అతడిలో వున్న ఉత్సాహమూ, శక్తి ఉడిగిపోయాయి. మనస్సే పెకలించబడ్డ మనిషిలా వున్నాడు.

"ఏమిటైందితనికి?" అనుకున్నాడు కృష్ణమూర్తి.

"బాబుగారూ, ఒంట్లో బావుండలేదా? నే తెస్తానన్నారు వుస్తకం?" అన్నాడు అప్పారావు. "ఏం లేదు. మొహం కాస్త తిప్పినట్టయింది. ఇవాళో రేపో అన్నట్టుంది నా బతుకు. వుస్తకం రేపు పంపుతాలే నాయనా!"

సుబ్బారావు విస్తుపోయి చూస్తున్నాడు. అనంతమైన ఆకాశంలోకి చూస్తూ ముసలాయన అన్నాడు: "మా కాలం వెళ్లిపోయింది. అయినా మాలేని ఆహం అణుచుకోలేక ఏవో కబుర్లు చెపుతూవుంటాం. బాధ్యతంతా మీవంటి రచయితలమీద వుంది. చెయ్యండి బాబూ, రచనలు చెయ్యండి! ఈ మధ్యను మంచి మంచిరచనలే వస్తున్నాయి... లేకపోలేదు." కొద్దిసేపు ఊరుకొని అన్నాడు: "ఆ ఆంగ్లవత్రిక వంపండి. మీ కథ చదువుతాను."

చంద్రుడు బాగా మీదకొచ్చేడు. పూలవాసలా వెన్నెల కురుస్తూంది. తోటలోని మల్లెలు వాసనలు గుబాళిస్తున్నాయి...

000

"నాన్నా! నన్ను క్షమించు నాన్నా!" అని బావురుమన్నాడు వెంకట్రావు. చేతులతో తల చాదుకుంటున్నాడు.

ప్రసాదరావు, కృష్ణమూర్తి, చెరి ఒక రెక్కా వుచ్చుకొని అతణ్ణి లారీవేపు తీసుకుపోతున్నారు. ఇది వరకు మంట మండినచోట ఇప్పుడు నిప్పులు మాత్రం కణకణలాడుతున్నాయి. మనుష్యసంచారం లేకపోగానే అక్కడ నక్కలు కూతపెట్టసాగేయి.

నక్షత్రాలు మెరుస్తూనేవున్నాయి. ఏరు పారుతూనేవుంది. చల్లనిగాలి వీస్తూనేవుంది. వెంకట్రావు ఏడుస్తూనేవున్నాడు.

ఇవాళ అమావాస్య. అంతటా చిట్టచీకటి!